

Samen kom je verder: afstemmen planproces gemeente en buurtinitiatief

Inspiratiesessie 1.2

10.15 - 11.15 uur

Impulsdag Warmtenet
boost je warmtenetproject

3 juni 2026
DUS, Utrecht

NPLW Nationaal
Programma
Lokale Warmtetransitie

Deze dag wordt samen met warmtepartners georganiseerd

Kort voorstellen

Ilonka Marselis

Theo van Wolfswinkel

Marjanne van Loon

Programma

Ilonka: Hoe maak je beleid voor opgroeiruimte van warmtegemeenschappen?

Theo: Energie voor Arnhem: Energieprogramma en -organisatie

Marjanne: Opgroeiruimte in de praktijk in Arnhem

Stellingen, reacties en discussie

Hoe maak je gemeentelijk beleid voor opgroeiruimte van warmtegemeenschappen?

Ilonka Marselis

Strategisch adviseur bij Energie Samen
Vice-Voorzitter bij REScoop.eu

Introductie

Lokaal eigendom van de gemeenschap

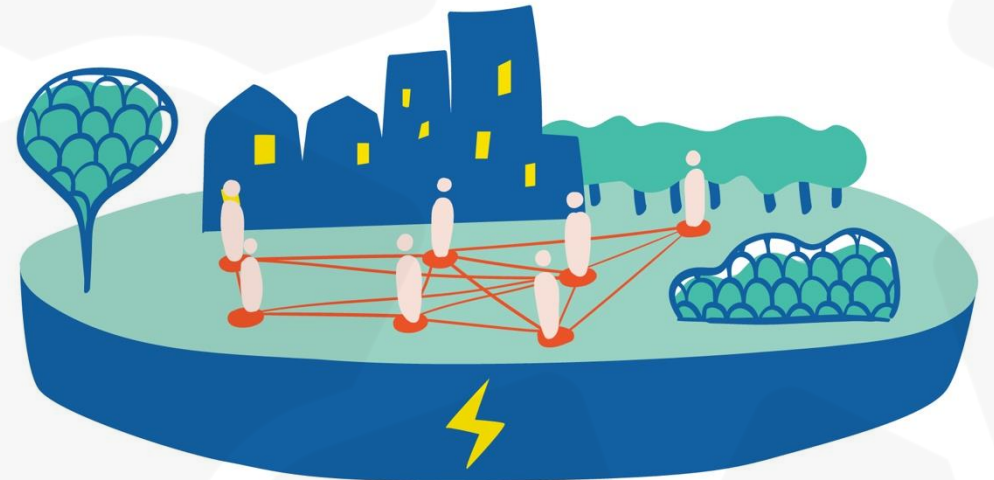
Bewoners pakken medeverantwoordelijkheid om de warmtetransitie te realiseren

Warmtegemeenschap mag in de wet collectieve warmte

- Bij groter dan 1500 aansluitingen
- Bij kleiner dan 1500 aansluitingen

Kenmerkend:

- Een initiatief weet in het begin nog niet welke rol het wil
- Een initiatief kiest geen plangebied maar woont ergens
- Samenwerking met gemeente is essentieel

Opgroeiruimte als wettelijke verplichting

De Wet collectieve warmte (Wcw) geeft spelregels over ruimte voor de warmtegemeenschap, o.a.:

Bij het vaststellen van een warmtekavel moet gemeente nagaan of er **interesse is vanuit een warmtegemeenschap**

Indien dat het geval is, moet de gemeente deze partij **ondersteunen bij het organiseren en ontwikkelen**

artikelen 2.1.3c en 2.3.6

Aandachtspunten

Spanningsvelden

Balans tussen ontwikkeltijd en tempo

Het faciliteren van initiatieven kost tijd, terwijl gemeenten ook tempo willen maken.

Verschil tussen wijken met prioriteit en zonder prioriteit

Inzet publieke warmtebedrijf

Ruimte geven aan initiatieven kan het schuren met de inzet van een publiek warmtebedrijf (PWB).

Als gemeente goed onderscheiden tussen beleidsrol en aandeelhoudersrol

Aandachtspunt

Een kader maakt opgroeiruimte uitvoerbaar

Duidelijkheid over ondersteuning die gemeente gaat bieden

Criteria waarop je stappen, voortgang en kwaliteit gaat bijhouden

Zo wordt opgroeiruimte bestuurbaar

gemeente

initiatief

Aandachtspunten

Een trapsgewijs kader

[Buurtwarmteproces](#) biedt hiervoor een bestaande basis die elk initiatief gebruikt

De stappen en producten in dit proces zijn ook het toetsingskader voor Ontwikkelfonds warmte, initiatiefonds warmte, en train ingen

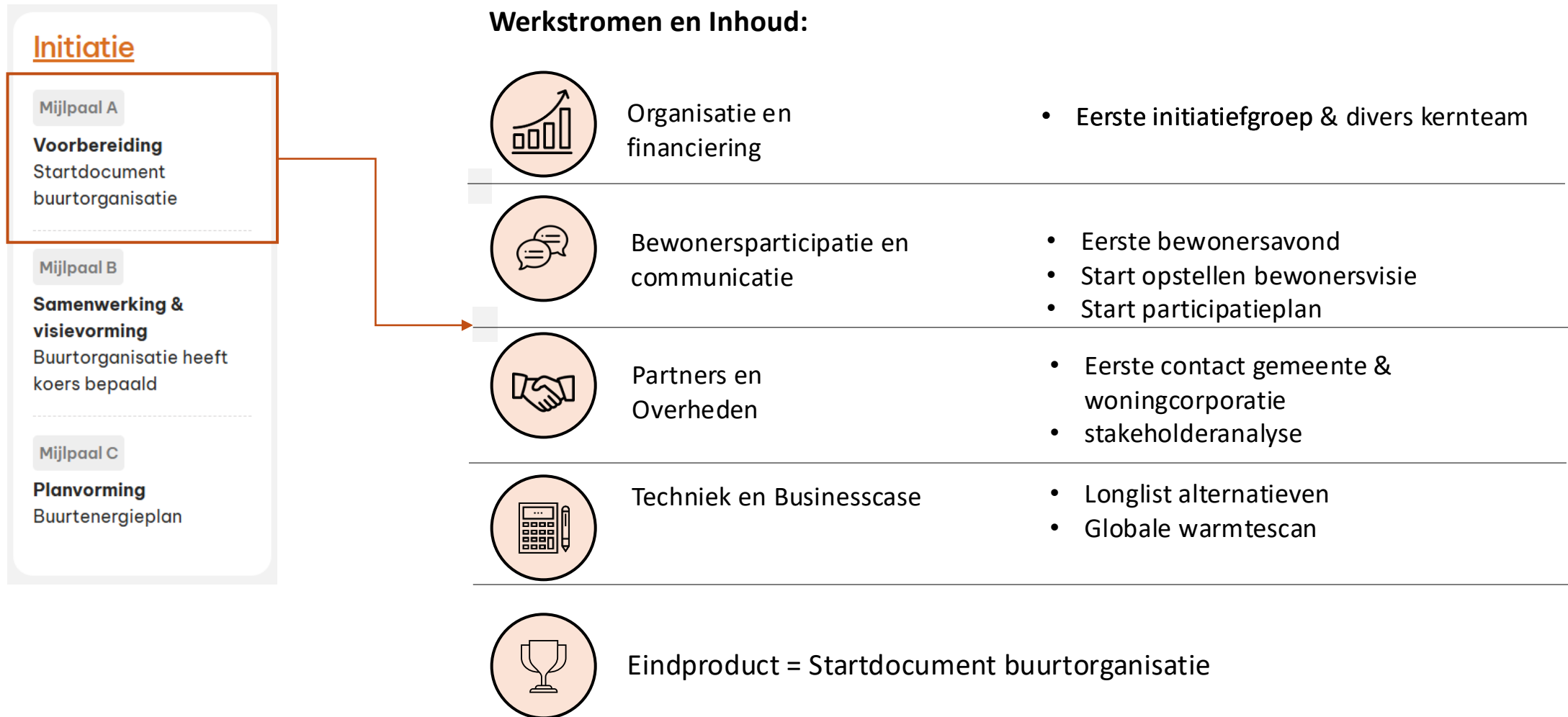
Dit kan je oplijnen met het gemeentelijk planproces

Initiatie	Ontwikkeling	Realisatie	Exploitatie
A Voorbereiding Startdocument Buurtorganisatie	D Ontwerp Conceptontwerp	G Contractering Opdracht	J Onderhoud Meerjarig onderhoudsplan
B Samenwerking en visievorming Buurtorganisatie heeft koers bepaald	E Uitwerking Bewonerspropositie	H Uitvoering Opgeleverd 'vastgoed'	K Optimalisatie Verbeterplan op basis van data-analyse
C Planvorming Buurtenergieplan	F Investeringsplan Financial close	I Nazorg Goed functionerend 'vastgoed'	L Vervanging Vervangingsplan

Inhoud

Het Buurtwarmteproces: Mijlpaal A

Het Buurtwarmteproces: Mijlpaal B

Het Buurtwarmteproces: Mijlpaal C

Opgroeiruimte

In beleid vastleggen

In Warmteprogramma: Algemene uitspraak over ruimte voor initiatieven

Apart beleid / interne werkwijze:

- Ondersteuning voor gemeenschappen

- Toetsingskader met tijdspad

  - ✓ Opgroeitijd

  - ✓ Toetsingscriteria obv buurtwarmteproces en planproces

- Rollen gemeente, PWB, gemeenschap

- Relatie met kavelstrategie

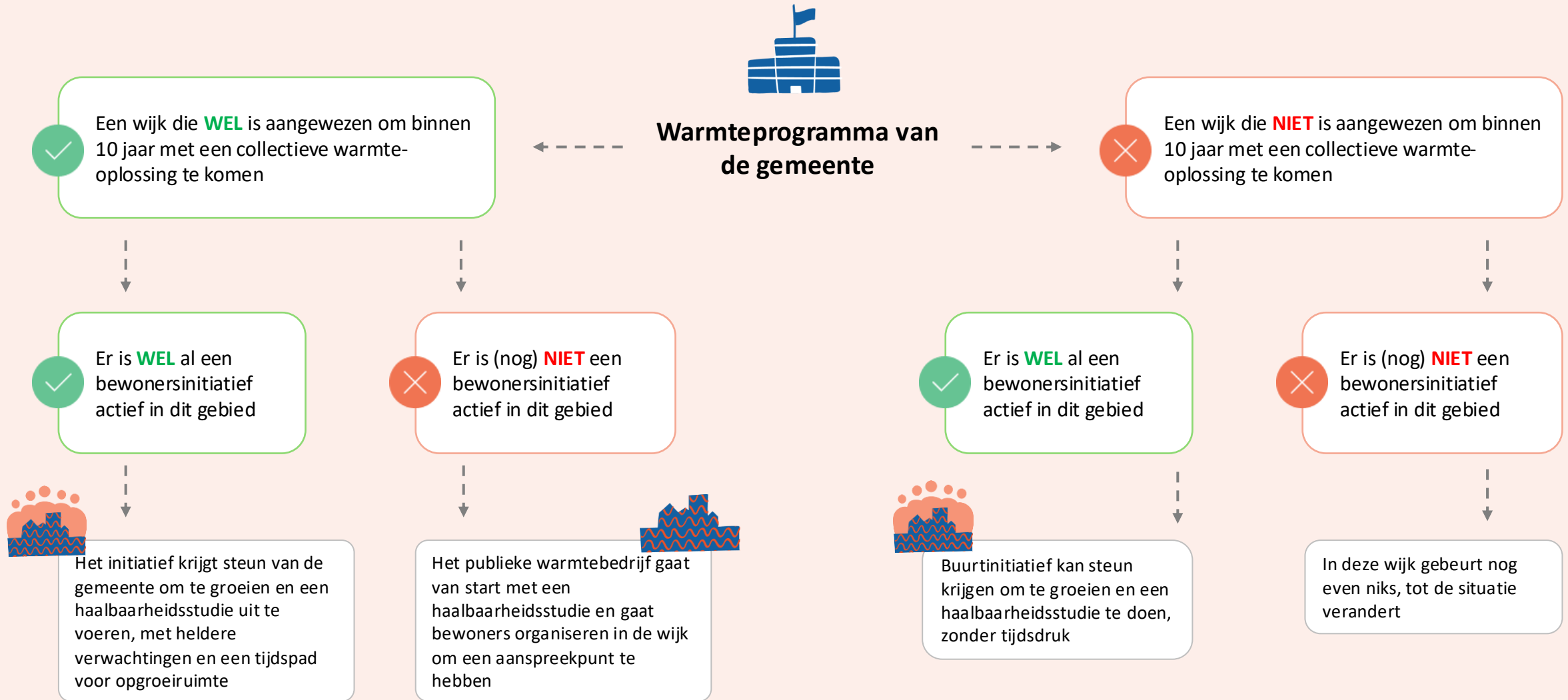
Resultaat: faciliterende en toetsende rol gemeente

Opgroeiruimte

In beleid vastleggen

Voorbeelden

Stap 1: Duidelijkheid in warmteprogramma

Stap 2: Duidelijkheid in het warmteprogramma

Indien groter dan 1500: Gemeente wacht met publiceren van het kavel totdat de warmtegemeenschap een ACM toets heeft

Samenvattend

- Opgroeiruimte bieden is een wettelijke verplichting
- Spanningsvelden rond opgroeitijd en tempo, publieke warmtebedrijf en kavelstrategie
- Duidelijk kader helpt -> gebruik buurtwarmteproces + gemeentelijk proces
- Beleid in warmteprogramma en maak aanvullend beleid

Energie voor Arnhem

Koersdocument, Omgevingsprogramma Energie en
Gebiedsenergieplannen

maart 2026

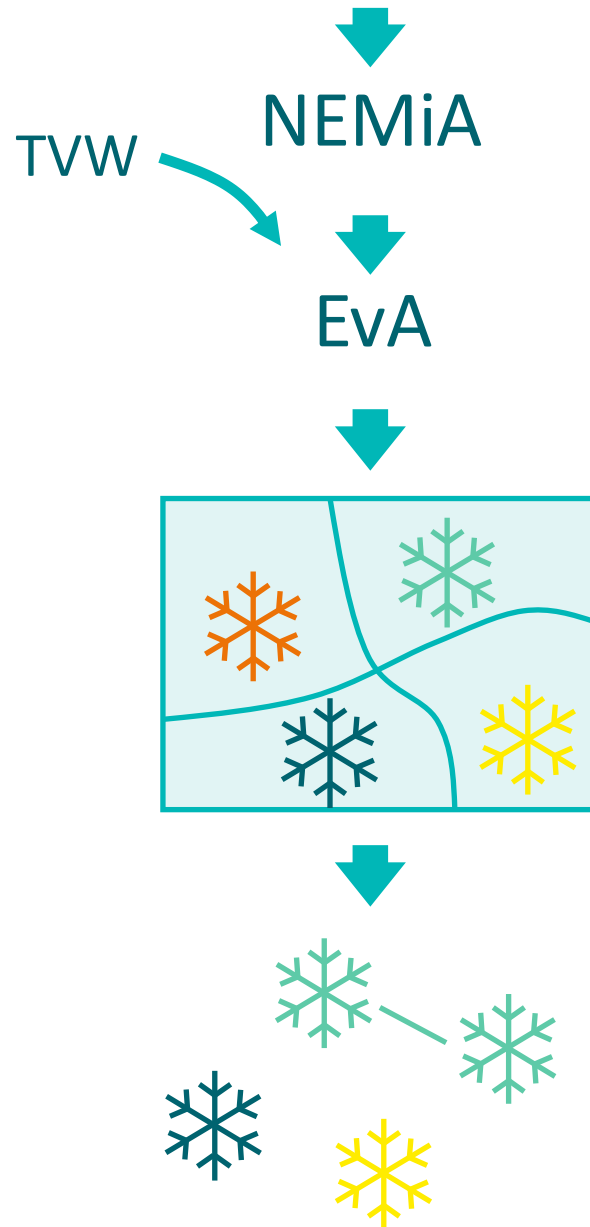
Arnhem Aan
geeft energie

Beleid

Uitvoering

Omgevingsvisie

Beleid

wijkuitvoeringsplannen

Gebiedsenergieplannen

Projecten

Ons toekomstige energiesysteem is...

...duurzaam en toekomstbestendig

...solidair, betaalbaar en inclusief

...betrouwbaar en zeker

...van alle Arnhemmers

Vastgesteld in de Arnhemse gemeenteraad op 26 november 2025

Integraal

Saksen Weimar

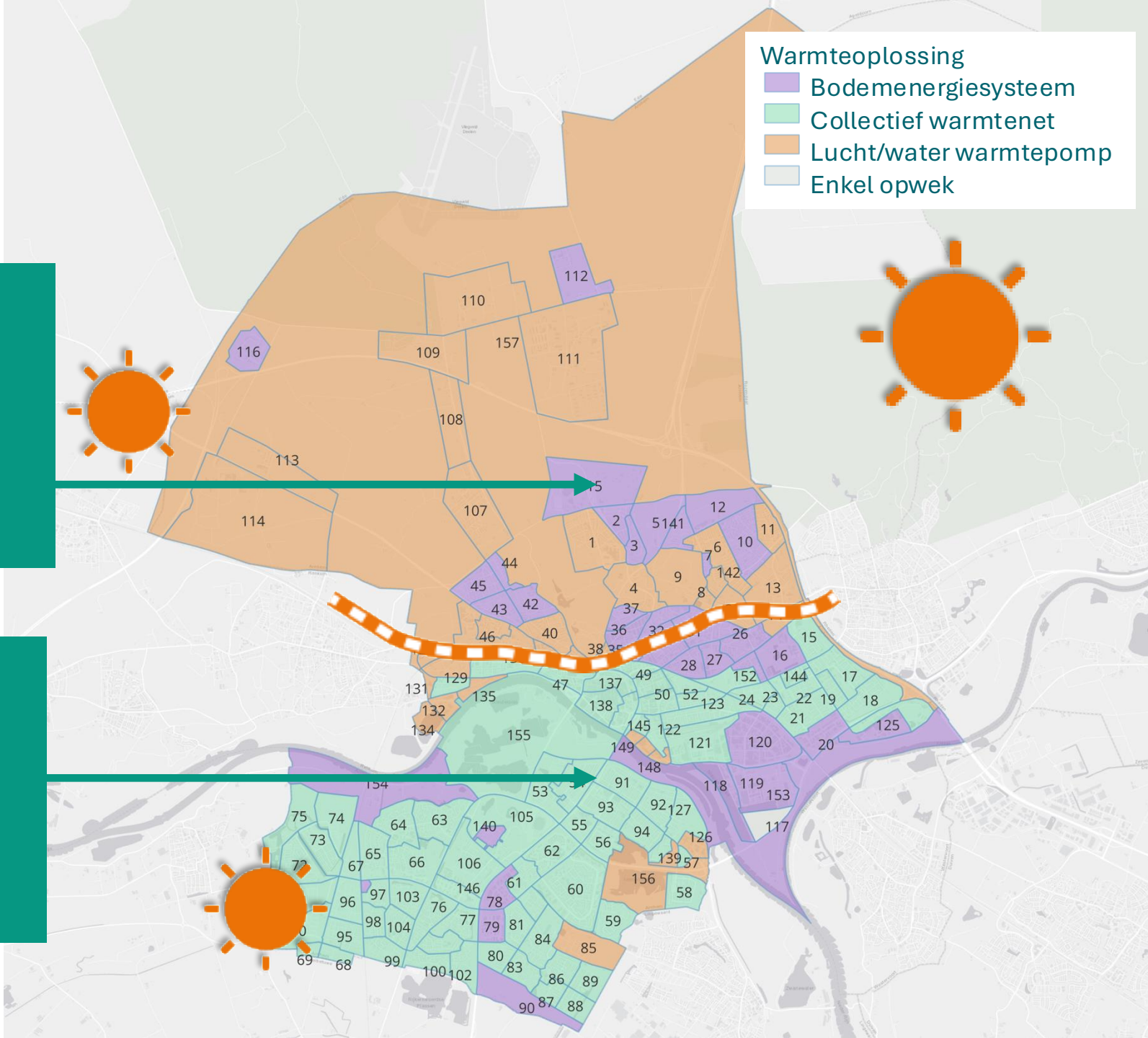
Wat & Waar

Boven spoorlijn west-oost, hoofdkeuze:

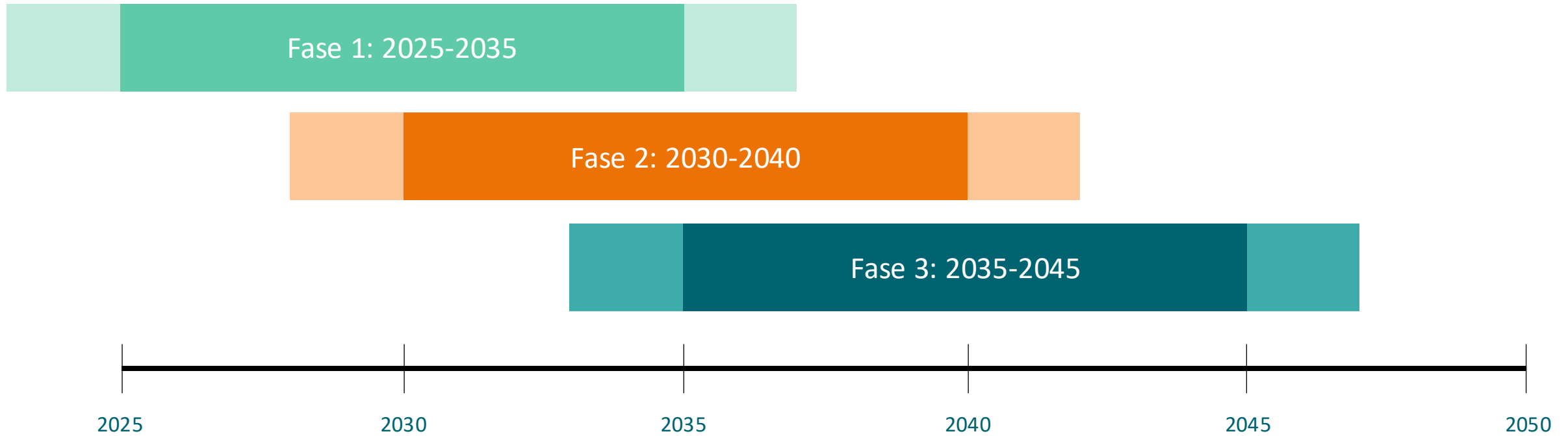
- Kleinschalige semi-collectieve bronnetten
- Maximaal gevoed door zon
- Opslag met name in bodem

Onder spoorlijn west-oost, hoofdkeuze:

- Grootschalige collectief warmtenet
- Voor nieuwbouw lokale ZLT-bronnetten

Wanneer

Gebiedsenergieplan

Een uitvoeringsplan voor één of meerdere energiegebieden (clusters van buurten of werklocaties).

Het plan legt definitieve keuzes vast voor:

- Energiebesparing en isolatie
- Warmte- en koude oplossingen (zoals warmtenet, bodemenergie, luchtwarmtepompen)
- Mobiliteit (laadinfrastructuur, clustering van laadpleinen)
- Elektriciteitsinpassing en netbewust gebruik

Plus afspraken over rollen en verantwoordelijkheden van gemeente, netbeheerder, woningcorporaties, bewoners, bedrijven en energiecoöperaties

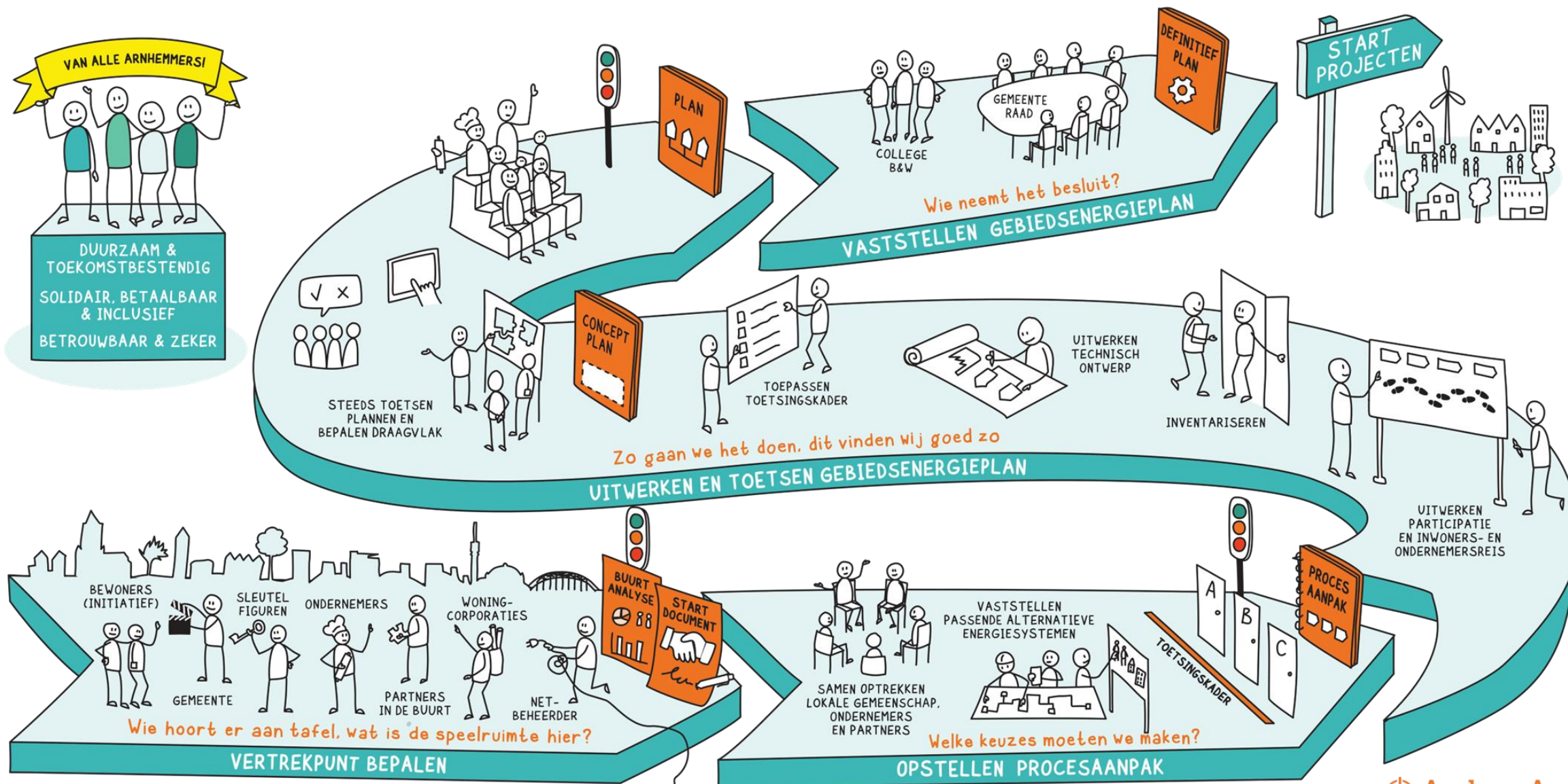
Relatie aanwijsbevoegdheid

- Het Gebiedsenergieplan vormt de basis voor een besluit om een gebied formeel aardgasvrij aan te wijzen (volgens de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie).
- Pas bij voldoende draagvlak en betaalbaarheid zet Arnhem deze bevoegdheid in.

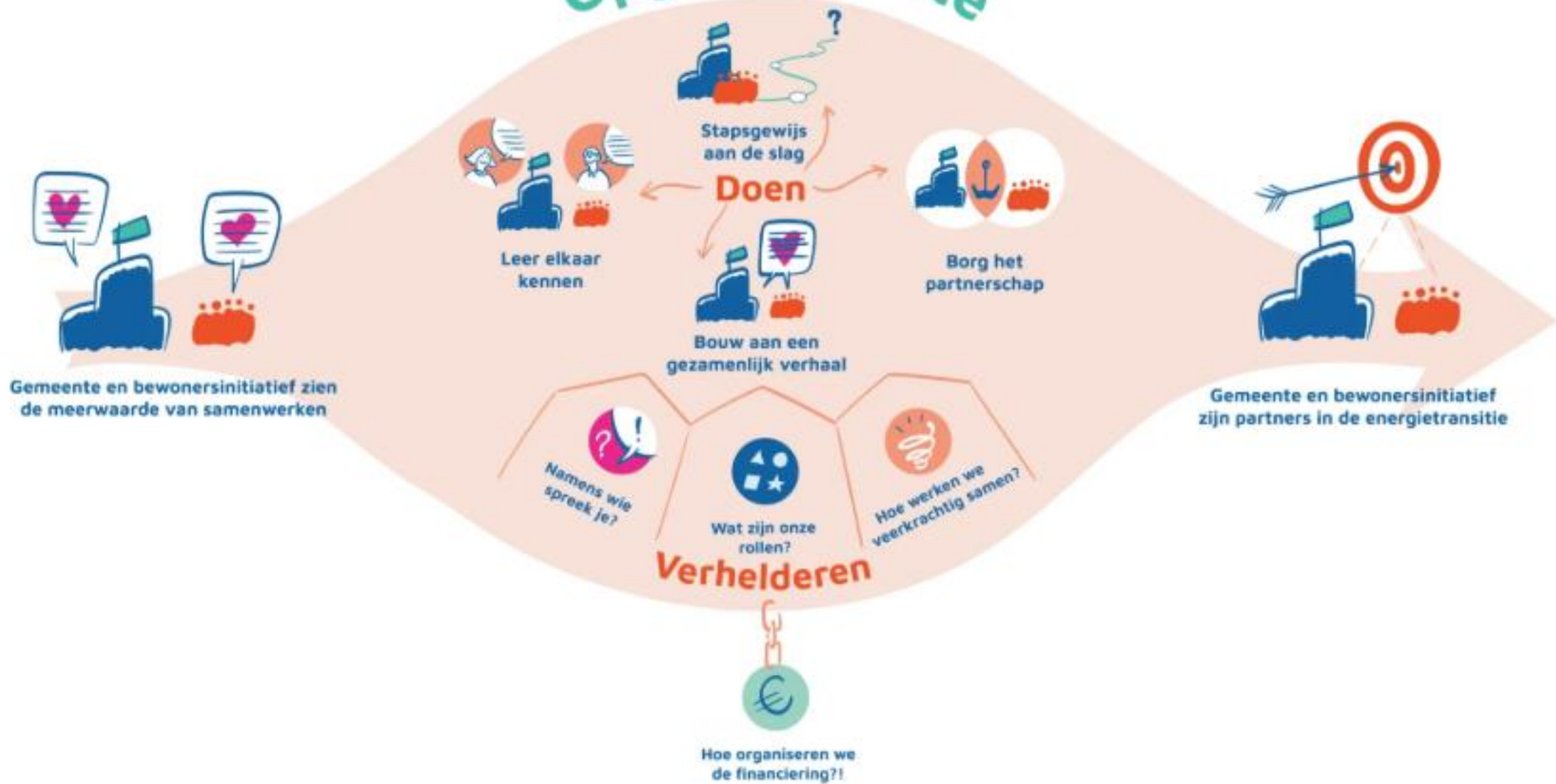

OPSTELLEN GEBIEDSENERGIEPLAN

samen kiezen voor eerlijke en duurzame oplossingen voor energie in de wijk

Opgroeiruimte

Gemeente
evalueert
resultaten
bewoners-
initiatief op:

Bewoners
participatie en
communicatie

Techniek en
businesscase

Organisatie en
financiering

Partners en
overheden

Opgroeiruimte

Bewoners-
initiatief
evalueert
vertrouwen in
Gemeente op

Moreel

Financieel

Fysiek

Bestuurlijk

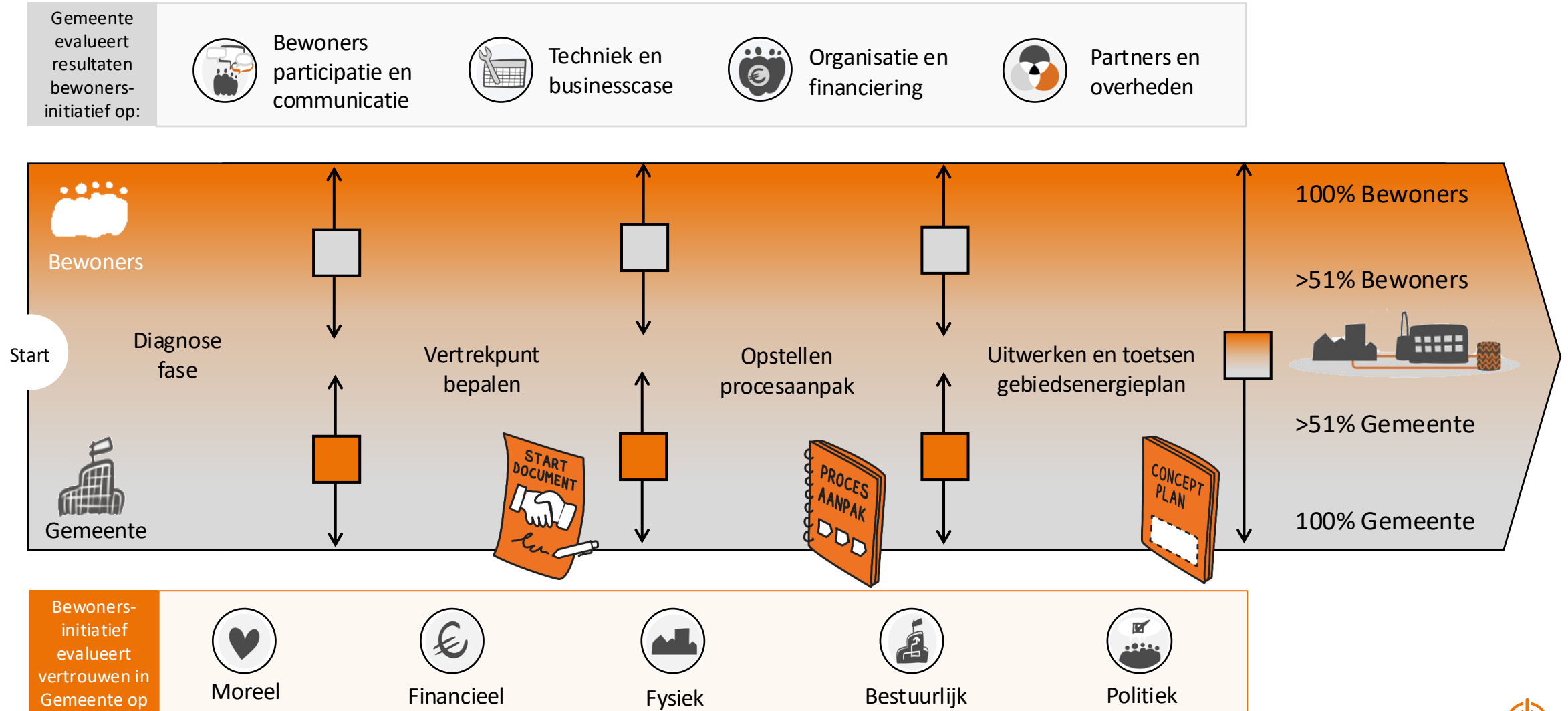

Politiek

Opgroeiruimte energiegemeenschap en gemeente Arnhem

Bespreekmomenten en criteria om vertrouwen en eigenaarschap te bepalen

Stelling:

Als ik de kansrijkheid van een bewonersinitiatief wil beoordelen kijk ik naar de volgende aspecten:

- Mate van professionaliteit
- Draagvlak in de wijk
- Financiële draagkracht
- Aanwezige kennis, kunde en realisatiekracht
- Samenwerking met professionele partners

Stelling:

Als een publiek warmtebedrijf beschikbaar is, is het inefficiënt om tegelijk te investeren in de ontwikkeling van een warmtegemeenschap.

Stelling:

Er zijn maar twee effectieve vormen van lokaal eigendom en zeggenschap:
of 100% warmtegemeenschap, of publiek warmtebedrijf met
vertegenwoordiging of zeggenschap vanuit bewoners.

Bedankt voor je aandacht en inzet!

Impulsdag Warmtenet *boost je warmtenetproject*

3 juni 2026
DUS, Utrecht

NPLW Nationaal
Programma
Lokale Warmtetransitie

Deze dag wordt samen met warmtepartners georganiseerd

nplw.nl/helpdesk

Reserve slides

Coöperatieve dienstverlening

Lokaal initiatief hoeft geen expert te worden, enkel opdrachtgever

Expertise kan je inhuren in alle fasen -> Buurtwarmte

Initiatie	Ontwikkeling	Realisatie	Exploitatie
A Voorbereiding Startdocument Buurtorganisatie	D Ontwerp Conceptontwerp	G Contractering Opdracht	J Onderhoud Meerjarig onderhoudsplan
B Samenwerking en visievorming Buurtorganisatie heeft koers bepaald	E Uitwerking Bewonerspropositie	H Uitvoering Opgeleverd 'vastgoed'	K Optimalisatie Verbeterplan op basis van data-analyse
C Planvorming Buurtenergieplan	F Investeringsplan Financial close	I Nazorg Goed functionerend 'vastgoed'	L Vervanging Vervangingsplan

PlanEnergi

buurtwarmte^o

Financiering van warmte initiatieven

Initiatiekosten

Subsidies van gemeente/EU/coöperatie

Landelijk [initiatiefonds Rabobank](#)

Ontwikkelkosten

Lening uit het [Ontwikkelfonds warmte](#)

Realisatiekosten

Eigen Vermogen (eigen vermogen fonds in oprichting)

Vreemd Vermogen (lening met nationale garantie)

Subsidies (SDE++, WIS, ISDE, SAH)

Hoeveel zeggenschap hebben eindgebruikers in een warmtebedrijf*?

Zeggenschap, risico's & verantwoordelijkheid,
inclusief inbreng van eigen vermogen
< minder - meer >

Publiek of privaat
warmtebedrijf

Publiek of privaat
warmtebedrijf met diensten
inkoop bij lokale coöperatie

Publiek of privaat
warmtebedrijf met een
adviesraad van lokale
coöperatie

Publiek of privaat
warmtebedrijf met een
minderheidsaandeel van
lokale coöperatie

Coöperatief
warmtebedrijf met
minderheidsaandeel van
een derde partij

Warmtegemeenschap =
warmtebedrijf dat
helemaal in handen is
van de coöperatie

*Dienstverlening vanuit een coöperatie aan het
publieke warmtebedrijf en vice versa kan in alle
gevallen, via een opdrachtverstrekking

Stap 3: Rol voor andere partij

Resultaat van de eerdere stappen

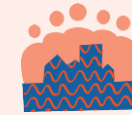
Warmtegemeenschap wordt aangewezen op kavel

Evt. verkennen of diensten bij publiek warmtebedrijf kunnen worden ingekocht

Publiek warmtebedrijf wordt aangewezen op kavel.

Verkennen of initiatief nog een rol wil als adviseur of dienstverlener

Eventuele rol voor het initiatief:

Geïnformeerd worden

Adviseren

Initiatief krijgt positie als adviesraad in het warmtebedrijf: contractueel vastleggen waarover/hoe.

Meebeslissen

Initiatief krijgt stemrecht in het publieke warmtebedrijf, contractueel vastleggen waarover en wat er kan binnen de wetsartikelen.

Samenwerken

Coöperatie neemt aandelen in het publieke warmtebedrijf, contractueel de stemverdeling en risicoverdeling tussen aandeelhouders vastleggen.

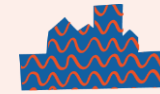
Dienstverlening*

Dienstverlening door het lokale initiatief aan het publieke warmtebedrijf, hier dient een opdracht voor te worden verstrekt.

*dit kan tegelijk met één van de vier andere opties

Stap 3: Rol voor andere partij

Resultaat van de eerdere stappen

Eventuele rol voor het publieke warmtebedrijf:

Geïnformeerd worden

Adviseren

Publiek warmtebedrijf krijgt positie als adviesraad in het warmtebedrijf: contractueel vastleggen waarover/hoe.

Samenwerken

Publiek warmtebedrijf neemt aandelen in de warmtegemeenschap (alleen mogelijk bij <1500), contractueel de stemverdeling en risicoverdeling tussen aandeelhouders vastleggen.

Dienstverlening*

Dienstverlening door het publieke warmtebedrijf aan de warmtegemeenschap, hier dient een opdracht voor te worden verstrekt.

*dit kan tegelijk met één van de vier andere opties